בן-טיון בשרני *Limbarda crithmoides* – פורח במלחות ובחוף הים (דצמבר 2016)

כתב: **גדי פולק**

בן-טיון בשרני *Limbarda crithmoides* (מורכבים, בת-משפחת הצינוריים) הוא בן שיח ירוק-עד בשרני הגדל במלחות ובחגורת הרסס בחוף הים. גובהו לרוב כ-60 ס"מ אך יכול להגיע לעתים גם למטר אחד. ענפיו הזקופים נושאים עלים בשרניים סרגליים, תמימים וקרחים בסידור מסורג וללא פטוטרת באורך של עד 4 ס"מ. לעתים מצויות 3 שיניים בקצה העלה. **בן-טיון בשרני** פורח החל מאוקטובר ועד פברואר. בעת הפריחה מתפתחות בראש ענפי הפריחה הזקופים עשרות קרקפות צהובות בקוטר 2-3 ס"מ ובהן פרחים לשוניים המקיפים את הפרחים הצינוריים במרכז. לאחר ההפרייה מתפתחים זרעונים המצוידים בציצית הנפוצים ברוח. הצמח מסוגל להתרבות גם משלוחות משתרשות.

בן-טיון בשרני במלחת הקישון.
מימין – צילם: גדי פולק ©; במרכז ומשמאל – צילם: ישי שמידוב ©
להגדלה – לחצו על התמונות

בן-טיון בשרני הוא צמח מלחה (הלופיט) הגדל בביצות מלוחות ובחגורת הרסס בחוף הים. הצמח עמיד למליחות אך בדומה לצמחי מלחה רבים אחרים, נביטתו משופרת דווקא במליחות נמוכה. **בן-טיון בשרני** גדל בארץ גם במלחות החוף וגם במלחות הפנימיות בבקעה ובנגב (למשל בעין עבדת). בביצות המלחות הוא מופיע לרוב בחגורה חיצונית שאינה מוצפת בקביעות במים מלוחים. בחוף הים הוא מופיע בחגורת הרסס, בעיקר בסלעי כורכר החשופים לרוח הים. תפוצתו העולמית כוללת את כל אגן הים התיכון, ומתפשטת גם לחופים האטלנטיים של פורטוגל, ספרד, צרפת בריטניה ואירלנד. לאחרונה חדר גם לחופי

הולנד.

בן-טיון בשרני בחוף הים באי מלטה. צילם: גדי פולק ©
להגדלה – לחצו על התמונות

בן-טיון בשרני הוא מין יחיד בסוג, אך בעבר הוא נכלל בתוך הסוג הקרוב **טיון** וכונה **טיון בשרני** *Inula crithmoides*, שהוא שם נרדף. בניגוד ל**טיון דביק** ו**טיון חריף**, ל**בן-טיון בשרני** העלים אינם ריחניים ודביקים. השם המדעי של הסוג *Limbarda* מקורו בשם הצמח בעגה מקומית של אזורים אחדים בצרפת, משם תואר המין לראשונה. תואר המין *Crithmoides* הוא על שום הדמיון של העלים הבשרניים לעלים של **קריתמון ימי**. שמו הנפוץ של המין באנגלית הוא Golden Samphire, גם כן לפי הדמיון ל**קריתמון ימי** (Rock Samphire).

העלים של **בן-טיון בשרני** משמשים למאכל טריים, מבושלים או כבושים. יש בהם תכולה גבוהה של חלבון (כ-13% ממשקלם היבש) ומכילים גם שיעורים גבוהים של יוד. בשמנים אתרים אשר מוצו מעלי **בן-טיון בשרני** שגדל באי קורסיקה נמצאה פעילות נוגדת חימצון (אנטי-אוקסידנטית). ברפואה העממית משתמשים בתמציות המופקות מהשורשים כחומר מרענן. ל**בן-טיון בשרני** פוטנציאל של גידול בחקלאות המבוססת על השקייה במי מלח, כצמח מספוא. כמו כן ניתן להשתמש בו גם לגינון.

ספרות עיקרית:

ויזל י ואגמי מ 1979 צמחי מלחה בישראל. אוניברסיטת ת"א.

————————————————————————————

Feinbrun-Dothan N 1978 Flora Palaestina III. The Israel academy of Sciences and Humanities. Jerusalem.

Mifsud S 2005 *Limbarda*
Crithmoides : http://www.maltawildplants.com/ASTR/Limbarda_crithmoides.php

==========

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

ציטוט: פולק ג 2016 בן-טיון בשרני Limbarda crithmoides – פורח במלחות ובחוף הים (דצמבר 2016), פורחי החודש, כתב-עת "כלנית" מספר 3.
/https://www.kalanit.org.il/limbarda-crithmoides